

Nr 32.

Av herr Bagge m. fl., om skärpning av kontrollen över främlingsinvasionen i riket.

Vid 1934 års riksdag föreslogs i motionerna I: 250 och II: 129, vilka voro likalydande, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa bl. a. om skärpt tillämpning av vissa av bestämmelserna om utlännings rätt att här i riket vistas och innehava arbete samt att, i den mån ny eller utvidgad lagstiftning visade sig erforderlig för tillgodoseende av här avsett syfte, Kungl. Maj:t måtte, såvitt möjligt, redan för samma års riksdag framlägga förslag i ärendet.

I andra lagutskottets utlåtande nr 12 B hemställdes, att riksdagen i anledning av nämnda motioner ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning, på vad sätt de bestämmelser, som i kungl. kungörelsen den 11 nov. 1927 (S. F. S. 411/1927) samt andra administrativt utfärdade förordnanden meddelas angående uppgiftsskyldighet för utlännings och kontroll över utlännings, som vistas i riket, och deras verksamhet samt beträffande myndigheternas samverkan vid utövandet av denna kontroll, böra ändras i syfte att åstadkomma ökad effektivitet och arbetsbesparing vid övervakningen.

Med anledning härav vidtogos vissa ändringar i praxis för att ernå en bättre kontroll över utlännings vid deras inresa i landet. Även infördes en strängare tolkning av bestämmelsen om deras rätt att efter viss tids utomlandsvistelse uppehålla sig här på sitt pass under de tre månader, vartill ett pass berättigar.

I ovannämnda motioner berördes även ett stort antal frågor rörande de utlännings, som här i landet erhållit uppehålls- och arbetstillstånd. Under hänvisning till ovannämnda motioner vilja vi här föra fram de där lämnade uppgifterna så långt fram i tiden som tillgängligt material medgiver.

Vid utlännings inresa i riket skall han registreras; likaså skall registrering ske, då han lämnar landet. På grund av ofullkomliga metoder därvid måste man konstatera, att under 1932 och 1933 antalet registrerade utresande understeg antalet inresta med sammanlagt 34 000 personer. Under 1934 ökades detta antal med omkring 15 400 till över 49 000. Orsakerna härtill berördes 1934 i andra lagutskottets utlåtande, men förhållandena tyckas icke sedan dess ha ändrats till det bättre. Vi vilja bl. a. påpeka att utlännings fortfarande ha möjlighet att begagna sig av »skandinavångarna» i Malmö och Hälsingborg samt att en del element, vilka ha anledning att undvika kontroll, söka sig hit just genom dessa. Då isynnerhet Danmark tycks vara övergångsland för olika från kontinenten utvandrande personer, vilka söka

sig hit av politiska eller kriminella orsaker, borde det ligga i vårt lands intresse att särskilt vid dessa båda gränstationer söka åstadkomma en betydande kontroll.

För närvarande avfordras icke över dessa stationer inpasserande skandinaver någon som helst legitimation. Detta beror därpå, att den synnerligen omfattande trafiken mellan Skåne och Danmark, som har en mycket stor ekonomisk betydelse, lätt skulle kunna inskränkas genom restriktioner i legitimationshänseende. Då denna resandeström särskilt på söndagarna kan uppgå till 20 000 personer, är det även naturligt, att det är synnerligen lätt för en utlänning att blanda sig med dessa resenärer och utan legitimationshandling inpassera till vårt land genom »skandinavängången». Huru en avvägning mellan å ena sidan de sydsvenska ekonomiska intressena och å andra sidan de för hela landet betydelsefulla kontrollåtgärderna skall ske, borde lämpligen utredas genom samarbete mellan utredningsmyndigheten och myndigheterna i Skåne.

Upprepade gånger har man haft tillfälle konstatera, att mindre önskvärda personer uppehålla sig här i landet utan att de vid gränserna blivit inpoliserade. Då det med tiden måste bli alltmera bekant, hur relativt lätt det är för en företagsam person att passera vårt lands gränser, finns det vissa risker för att Sverige med tiden blir en avstjälningsplats för sådana individer, som icke ansetts önskvärda i sitt hemland.

Vid en inventering av förefintliga bestämmelser, som finnas angående kontrollen av utländska undersåtar, deras rättigheter och skyldigheter, upptäcker man lätt svårigheterna vid handläggningen av främlingsfrågor. Den lag om utlännings rätt att här i riket vistas, som tillkom år 1927, hade provisorisk karaktär, och detsamma tycks gälla alla de olika bestämmelser, som reglera hithörande förhållanden. För närvarande närmar sig antalet tryckta kungörelser i dessa frågor fyrtiotalet och dessa kompletteras dessutom med ett stort antal otryckta. Även för centralmyndigheterna bör ett så stort antal förordningar i en enda fråga bereda svårigheter vid tillämpningen. De lokala myndigheterna torde i allmänhet sakna all möjlighet att kunna överblicka detta vidlyftiga material, och bl. a. häri torde förklaringen ligga till den ibland föga tillfredsställande handläggningen av utlänningsärenden, som äger rum hos dessa sistnämnda myndigheter. En första förutsättning för att främlingskontrollen skall kunna arbeta effektivt är, att bestämmelserna äro klara och samlade, om möjligt på ett ställe och i ett sammanhang. Vi anse det därför önskvärt, att hela komplexet av föreskrifter omarbetas och koncentreras mera sammanfattande och överskådligt.

Härvid borde även tagas under allvarlig omprövning själva organisationen av de instanser, som hava att taga befattning med dessa ärenden. För närvarande är nämligen behandlingen splittrad på ett flertal olika myndigheter: socialstyrelsen har hand om uppehålls- och arbetstillstånd, polisbyrån om den centrala övervakningen på grundval av insända rapporter m. m.,

utrikesdepartementet har att sköta viseringar, justitiedepartementet ärenden om medborgarskap samt handelsdepartementet frågor om utlännings rätt att vara medlem i bolagsstyrelser etc.

Den nuvarande oron i världen utgör ett starkt argument för att utlänningskontrollen icke längre regleras genom en tillfällig lagstiftning eller handhaves av mer eller mindre provisoriska inbördes splittrade organ. Enligt motionärernas åsikt giva förhållandena nu bestämd anledning till att man söker skapa en centralmyndighet för behandling av alla dessa frågor av så närbesläktad natur. Hur långt en centralisering lämpligen kan ske, bör givetvis utredas. Fördelen med en centralisering vore även, att såväl vederbörande utlännningar som lokala myndigheter skulle lättare kunna vända sig till rätt myndighet än som under nuvarande decentralisation är fallet. Ett visst bekant utvisningsärende från Malmö visar bäst den förväxling av olika myndigheters kompetensområden, som även i våra högsta administrativa kretsar kan förekomma. En annan fördel vore att den centrala myndigheten genom sin chef skulle kunna skaffa sig större auktoritet gentemot de lokala verkställande organen än vad nu kan ske. Sannolikt skulle härigenom åtskilliga klara försummelser vid utlänningsärendenas behandling kunna undvikas.

Vid denna omarbetning av lagen borde även en del andra positiva önskemål beaktas. Under nuvarande förhållanden kan man t. ex. icke avvisa en utlännings ärenden, även om han är medellös, utan denne har rätt att uppehålla sig här på sitt pass i tre månader. Sedan han därefter vistats föreskriven tid i utlandet, kan han komma tillbaka och fortsätta en vegeoterande tillvaro härstädes.

För att vinna ytterligare effektivitet vid övervakningen av utlännningar, som vistas här, torde det vara nödvändigt med ytterligare skärpning av vissa straffsatser för förseelse mot i samband med främlingslagen utfärdade föreskrifter. Sålunda borde försummelse att fullgöra den i §§ 38 och 40 av KK 11 nov. 1927 med vissa föreskrifter i anledning av i utlänningslagen (SFS 333) föreskrivna anmälningsskyldighet böra straffas hårdare än vad nu är fallet. Härigenom skulle man betaga många svenskar möjligheten att hos sig gömma icke önskvärda subjekt, som vistas här utan tillstånd och i strid mot meddelade beslut.

Numera äro förhållandena i världen sådana, att frågan om främlingskontrollen icke blott är ett huvudsakligast tekniskt-administrativt problem utan fastmer måste ses i andra och viktigare sammanhang.

Vi vilja först fästa uppmärksamheten på att överskottet, som Sveriges invandring under lång tid har visat, allttjämt fortfar. Under åren 1933 och 1934 har invandringsöverskottet (alltså nettotalet) från europeiska stater uppgått till sammanlagt omkring 1 800 personer, fördelade på följande stater:

Finland	491
Norge	455
Danmark	v. 544
Storbritannien	45
Tyskland	762
Österrike	101
Frankrike	67
Italien	4
Ryssland	53
Övriga	456

Under femårsperioden 1928—32 var överskottet omkring 4 600, varför det under sjuårsperioden 1928—34 uppgår till över 6 000. Under samma sjuårsperiod har överskottet från Tyskland uppgått till icke mindre än 2 057 personer, varav c:a 37 % komma enbart på de två senaste åren. Detta invandringsöverskott från Tyskland representerar ungefär folkmängden i en stad av Askersunds storlek. Under åren 1933—34 ha dessutom hit inflyttat c:a 6 400 personer från Förenta Staterna och Kanada, vilka antagligen till största delen äro återvändande svensk-amerikanare. Detta trans-oceana tillskott representerar i sin tur en ökning, som motsvarar hela befolkningen i Mariestad. Sammanlagt ha under de sista fem åren återinvandrat icke mindre än c:a 20 000 personer från Amerika. Dessa äro ofta berättigade till att återvända till hemlandet och böra i varje fall bemötas med särskild hänsyn. Flertalet torde vara i arbetsför ålder. I och för sig representera de en så kraftig ökning av befolkningen, att förhållandet måste tagas i beräkningen vid bedömandet av vår invandringspolitik i övrigt.

Under år 1934 synes antalet personer, som uppehålla sig här i landet på kombinerade uppehålls- och arbetstillstånd, hava något ökats. Tyvärr är det omöjligt att ur tillgängliga siffror utläsa, huru många som hava varit här i landet under en längre tid. Över huvud är det f. n. omöjligt att med tillhjälp av myndigheternas statistik göra sig någon föreställning om strukturen av det utländska inslaget i vårt land. Detta torde framförallt bero därpå, att personalbrist, såväl hos Kungl. Socialstyrelsen som Polisbyrån, omöjliggör en tillfredsställande redovisning av här boende utlänningar.

Det är framför allt tre kategorier tyska invandrare, vilka f. n. måste tilldraga sig våra myndigheters uppmärksamhet. För det första är det fråga om politiska flyktingar som tillhört de i Tyskland som statsfientliga stämplade partierna, och som med åberopande av asylrätten slagit upp sina bo-pålar här i landet. För det andra rör det sig om tyskar, som enligt uppgifter i pressen — icke minst den socialdemokratiska — uppehålla sig här som agitatorer för den nationalsocialistiska åskådningen. För det tredje ha vi de tyska judarna, vilka till följd av den nationalsocialistiska inställningen i rasfrågan och därav föranledd lagstiftning, särskilt efter årsskiftet 1936, till stor del se sig berövade sina existensmöjligheter och därför torde komma att söka sig bl. a. till **vårt land**.

Vad beträffar de två förstnämnda grupperna av invandrare vilja vi nu liksom tidigare inskräpa regeringens och vederbörande myndigheters oavvisliga plikt att på det strängaste efterse, att politiska agitatorer och dylika fortast möjligt förpassas utanför gränsen, och att asylrätten helst blott för kortast möjliga tid och under alla omständigheter blott i de mest ömmande fall tillämpas.

För närvarande tyckes villrådighet råda om den ställning, de från Tyskland utflyttade judarna komma att få i medborgarrättsligt hänseende. Det finns också anledning att frukta, att vissa invandrare komma att mista sitt medborgarskap i hemlandet. Under sådana förhållanden komma de att i sitt tillfälliga uppehållsland intaga samma rättsliga ställning som de s. k. statslösa. Om dessa kvarstanna en längre tid i ett land, tvingas detta att upptaga dem som ett slags medborgare. Vi anse det högeligen påkallat, att regeringen snarast möjligt tager under övervägande åtgärder att kunna hindra en sådan ovälkommen invandring, som lätt kan försätta landet i en tvångssituation. Med hänsyn härtill måste man anse ett viseringstvång gentemot vissa länder såsom berättigat, så att man redan vid gränsen kan hindra ett inpas-serande av sådana invandrare, som man ej önskar behålla här i landet. Det måste i tid understrykas det absolut nödvändiga i att förebygga invandringen hit av befolkningselement, som i flera viktiga hänseenden skulle kunna framkalla svårartade komplikationer.

Med anledning av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsammaste åtgärder i syfte att skärpa kontrollen över främlingsinvasionen i främsta rummet avseende

- 1) en centralisering av kontrollväsendet,
- 2) införande av ökat passviseringstvång, samt
- 3) skärpning av straffbestämmelserna för underlåtenhet att fullgöra den i KK 11 nov. 1927 (SFS 333) stadgade anmälningsplikten.

Stockholm den 16 januari 1936.

Gösta Bagge.

Fritiof Gustafson.

J. B. Johansson.

Axel Nylander.

M. Svensson.

Joh. Nilsson

i Kristianstad.

Th. Borell.

Gustaf Velander.

